

<https://jacp.scu.ac.ir/>

ISSN (P): 2538-5755

ISSN (E): 2588-6126

Received: 19 August 2022

Accepted: 19 September 2022

Research Article

Doi: 10.22055/jacp.2023.44592.1309

Father's Role in the Psychological Well-Being of Adolescent Girls

Javad.Khodadadi^{1*}, Azadeh Fatehi², Shahedeh Shafiei³

1. Assistant Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Education, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
2. PhD student, Department of Educational Sciences and Counseling, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran
2. PhD student, Department of Educational Sciences and Counseling, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Citation: Khodadadi Sangdeh, J., Fathimard, A., & Shafiei, S. (2022). Father's role in the psychological well-being of adolescent girls. *Clinical Psychology Achievements*, 8(3), 145-152

Abstract

The present study was conducted to investigate the role of fathers in the psychological well-being of adolescent girls. The present study was descriptive and in the field of qualitative research, which was carried out using the content analysis method. The statistical population of the research was teenage girls in Tehran. The samples were selected using the purposeful sampling method and after answering the psychological well-being questionnaire of Rief (1989), teenage girls who had high psychological well-being were interviewed. The analysis of the findings was done using Colaizzi's method. The analysis of participants' interviews led to the identification of 8 main categories, including self-acceptance, purposeful life, autonomy, control over the environment, personal growth, positive relationships with others, trust and support, and 21 subcategories. The obtained results showed that the father's role is important and influential in the psychological well-being of adolescent girls. With their presence and activities, fathers can help the psychological growth and development of adolescent girls and provide the necessary fields for their success and progress.

Key words: Father, Psychological well-being, Adolescent girls.

* Corresponding Author: Javad.khodadadi

E-mail: Javad.khodadadi7@gmail.com

© 2022 The Author(s). Published by Shahid Chamran University of Ahvaz. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

نقش پدر در بهزیستی روان‌شناختی دختران نوجوان

جواد خدادادی سنگده^{۱*}، آزاده فتحی مرد^۲، شاهده شفیعی^۳

۱. استادیار، گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
۲. دانشجوی دکتری، گروه علوم تربیتی و مشاوره، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
۳. دانشجوی دکتری، گروه علوم تربیتی و مشاوره، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش پدر در بهزیستی روان‌شناختی دختران نوجوان انجام شد. مطالعه حاضر از نوع توصیفی و در حیطه‌ی پژوهش کیفی بود که با استفاده از روش تحلیل محتوا انجام شد. جامعه‌ی آماری پژوهش، دختران نوجوان شهر تهران بود. نمونه‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و پس از پاسخگویی به پرسشنامه‌ی بهزیستی روان‌شناختی ریف (۱۹۸۹)، از دختران نوجوانی که از بهزیستی روان‌شناختی بالایی برخوردار بودند مصاحبه به عمل آمد. تحلیل یافته‌ها با استفاده از روش کلایزی انجام شد. تحلیل مصاحبه شرکت‌کنندگان به شناسایی ۸ مقوله‌ی اصلی شامل پذیرش خود، زندگی هدفمند، خودمختاری، تسلط بر محیط، رشد فردی، روابط مثبت با دیگران، اعتماد و حمایت و ۲۱ مقوله‌ی فرعی منجر شد. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد نقش پدر در بهزیستی روان‌شناختی دختران نوجوان مهم و تأثیرگذار است. پدران با حضور و فعالیت‌های خود می‌توانند به رشد و توسعه روانی دختران نوجوان کمک نموده و زمینه‌های لازم را برای موفقیت و پیشرفت آن‌ها فراهم کنند.

کلید واژه‌ها: پدر، بهزیستی روان‌شناختی، دختران نوجوان.

مقدمه

نوجوانی یک دوره‌ی مهم در زندگی انسان است. در این دوره، تغییرات فیزیکی، روانی و اجتماعی قابل توجهی رخ می‌دهد، افراد با مسائل و چالش‌های جدیدی روبرو می‌شوند و پایه‌های بلوغ جسمانی، روانی، عاطفی، معنوی و اجتماعی پایه‌ریزی می‌شود (کوهستانی و همکاران، ۱۳۸۸). نوجوانی دوره‌ای تحولی بین کودکی و بزرگسالی است که با تغییرات عمده‌ی جسمانی، روان‌شناختی و اجتماعی که نیاز به انطباق دارند مشخص می‌شود (Donaldson et al., 2014). افراد در این دوره در حال جستجوی هویت خود هستند و سعی می‌کنند به‌عنوان فردی مستقل و با شخصیت شناخته شوند و با تغییرات در روابط خانوادگی، دوستی‌ها، روابط عاطفی و ارتباطات اجتماعی مواجه می‌شوند. آن‌ها ممکن است با مسائلی مانند فشار همسالان، تعارض با والدین و تغییرات در روابط عاطفی درگیر شوند.

دختران در نوجوانی با تغییرات در روابط اجتماعی، رابطه با خانواده و دوستان و ارتباطات عاطفی مواجه می‌شوند و ممکن است دچار مشکلات روانی مانند افسردگی، اضطراب و پرخاشگری شوند لذا نیاز به حمایت و راهنمایی دارند تا بتوانند با تغییرات و چالش‌های این دوره کنار بیایند. ارتباط نزدیک با خانواده، حضور پدر و مادر، حمایت عاطفی و معنوی، ارائه اطلاعات صحیح و تشویق به کشف خود و توسعه‌ی شخصی می‌تواند به بهبود بهزیستی روانی دختران نوجوان کمک کند. بهزیستی روان‌شناختی به توازن و خوشبختی روانی اشاره دارد. این مفهوم بیانگر عملکرد بهتر و بهبود کیفیت زندگی روانی است.

سلیمانی و حبیبی (۱۳۹۳) بهزیستی روان‌شناختی را سعی فرد برای تحقق توانایی‌های بالقوه خود می‌دانند. بهزیستی روان‌شناختی از شش عامل پذیرش خود (داشتن نگرش مثبت نسبت به خود)، رابطه مثبت با دیگران (برقراری روابط گرم و صمیمی با دیگران و توانایی همدلی)، خودمختاری (احساس استقلال و توانایی ایستادگی در مقابل فشارهای اجتماعی)، زندگی هدفمند (داشتن هدف در زندگی و معنا دادن به آن)، رشد شخصی (احساس رشد مستمر) و تسلط بر محیط (توانایی فرد در مدیریت محیط) تشکیل می‌شود (Ryff, & Keyes, 1995؛ به نقل از سلیمانی و حبیبی، ۱۳۹۳).

بهزیستی روان‌شناختی شامل عواملی مانند رضایت، سعادت، خودکارآمدی، احساس کنترل بر زندگی، روابط مثبت و رشد شخصی می‌شود. بهزیستی روان‌شناختی را می‌توان به‌عنوان واکنش‌های عاطفی و شناختی به ادراک ویژگی‌ها و شیوه‌هایی که افراد به کنش متقابل با جهان اطراف خود می‌پردازند تعریف کرد (Wood, & Joseph, 2010).

بهزیستی روان‌شناختی شامل احساس خوب درباره خود و زندگی خود است، احساسی که شامل تجربه‌ی استقلال، تسلط محیطی، رشد فردی، روابط مثبت با دیگران، هدف در زندگی و پذیرش خود است (ضرب استجابی و همکاران، ۱۳۹۲).

یکی از عوامل مؤثر در بهبود و حفظ بهزیستی روانی دختران نوجوان، نقش پدر است. نقش پدر در زندگی دختران نوجوان بسیار اساسی است. پدران در جوامع امروزی به چند طریق (یک منبع حمایت هیجانی برای نوجوان در رشد و تربیت وی و تأثیر بر بهداشت روانی نوجوان) در فرایند رشد نوجوان مداخله می‌نمایند (Flour, 2005).

اغلب پژوهشگران و روان‌شناسان در ارتباط با نقش پدر در خانواده و تأثیر مثبت آن در پیشرفت تحصیلی، رشد شناختی، رشد اخلاقی یا شکل‌گیری وجدان و تحول مناسب نقش جنسی و تأثیر منفی حضور نداشتن پدر در خانواده بر متغیرهای گفته‌شده اتفاق نظر دارند (Adams et al., 1985؛ Bohlin et al., 2000).

پدرها فرزندان خود را در فعالیت‌های چالش برانگیز درگیر می‌کنند که این موجب احساس اعتماد به نفس در ارتباط با دنیای پیرامون فرزند می‌شود (دومونت و پاکت، ۲۰۱۳).

حمایت پدران از خودمختاری دختران باعث کاهش اضطراب اجتماعی دختران در نوجوانی می‌شود (Gao et al., 2022).

پدرانی که رفتار چالش برانگیز کمتری دارند فرزندشان اضطراب کمتری را تجربه می‌کند (Majdandzic et al., 2018). حضور پدری سالم و مقتدر در کنار فرزندان، به افزایش سازگاری و کاهش پرخاشگری در آن‌ها کمک می‌کند و همچنین در جهت‌گیری جنسی مناسب دختران نقش مهمی ایفا می‌کند (Diener et al, 2010؛ Baydev, 1988).

پدران می‌توانند تأثیر قابل توجهی در سلامت روانی و روابط دختران نوجوان داشته باشند. نقش پدر در ارائه‌ی حمایت عاطفی و معنوی، تعیین انگیزه و هدف‌های زندگی آن‌ها و ارائه الگوهای مثبت برای رفتارها و تصمیم‌گیری‌هایشان بسیار

مهم است. به علاوه، نقش پدر در ارتباط با دختران نوجوان می‌تواند تأثیری مثبت در تقویت اعتماد به نفس و احساس ارزشمندی آن‌ها داشته باشد، بنابراین با توجه به اهمیت نقش پدر، در این پژوهش، به دنبال پاسخ به این سؤال هستیم که نقش پدر در بهزیستی روان‌شناختی دختران نوجوان چیست؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش کیفی بود. جامعه مورد پژوهش شامل دختران نوجوان در بازه زمانی ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۲ در شهر تهران بود. مشارکت‌کنندگان با روش نمونه‌گیری هدفمند و در دسترس انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش دربرگیرنده موارد زیر بود: پاسخگویی دختران نوجوان به پرسشنامه بهزیستی روان‌شناختی و دارا بودن بهزیستی روان‌شناختی. پیش از آغاز هر مصاحبه درباره اهداف پژوهش، محرمانه ماندن اطلاعات و هویت شرکت‌کنندگان توضیحات لازم ارائه شد. سؤالات اصلی مصاحبه عبارت بودند از:

- رابطه خود با پدر را چگونه توصیف می‌کنی؟
  - به نظرت پدر چگونه رفتار می‌کند که احساس خوبی داری؟
  - پدر چه ویژگی‌هایی دارد که ارتباطش با شما خوب است؟
  - وقتی دچار مسأله یا مشکل می‌شوی پدر چه می‌کند؟
  - کدام رفتارهای پدرت را دوست داری و دوست داری پدرهای دیگر هم این‌گونه باشند؟
- در طول مصاحبه از سؤالات اکتشافی هم استفاده شد. پرسیدن سؤالات کاوشگرانه و کنجکاوانه‌ای مانند "ممکن است دقیق‌تر بگویی که منظورت از ... چیست؟" یا "تجربه شما از این اتفاق چیست؟". مدت زمان هر مصاحبه ۳۰ تا ۴۵ دقیقه بود. مشارکت‌کنندگان ابتدا فرم کوتاه ۱۸ سؤالی پرسشنامه بهزیستی روان‌شناختی (Ryff, 1989) را تکمیل نمودند و در نهایت از ۲۵ دختر نوجوان که از بهزیستی روان‌شناختی برخوردار بودند مصاحبه به روش نیمه ساختاریافته به عمل آمد تا زمانی که محقق به اشباع داده‌ها دست یافت. اشباع نظری در این پژوهش با مصاحبه با ۱۲ نفر حاصل شد. مصاحبه‌ها با گرفتن اجازه از افراد (با هماهنگی از طریق والدین) ضبط شده و پس از انجام پیاده شد و جهت تحلیل، کدبندی و مقوله‌بندی گردید. تحلیل یافته‌ها با استفاده از مراحل هفت‌گانه کلایزی انجام شد. در پژوهش حاضر جهت مشخص نمودن دختران دارای بهزیستی روان‌شناختی از مقیاس بهزیستی روان‌شناختی (Ryff, 1989) استفاده شد.

مقیاس بهزیستی روان‌شناختی

مقیاس بهزیستی روان‌شناختی در سال ۱۹۸۹ توسط ریف طراحی شد. این مقیاس ۱۸ گویه و دارای ۶ مؤلفه و برای هر مؤلفه ۳ سؤال و یک نمره کل می‌باشد. نمره‌گذاری آن بر اساس طیف لیکرت شش‌درجه‌ای از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۶ (کاملاً موافقم) و حداقل نمره قابل کسب در این مقیاس ۱۸ و حداکثر ۱۰۸ می‌باشد. در این مقیاس، سؤالات ۳، ۴، ۵، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۶، ۱۷ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود و بقیه سؤالات به صورت مستقیم نمره‌گذاری می‌شوند (سفیدی و فرزاد، ۱۳۹۱). ریف و کیز (۱۹۹۵) ضریب همسانی درونی کل آزمون را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۵۵ گزارش کردند. فؤادی (۱۳۹۳) در پژوهش خود ضریب پایایی کل را از طریق روش آلفای کرونباخ و تنصیف اسپیرمن- براون به ترتیب ۰/۶۰ و ۰/۶۵ گزارش نموده است.

یافته‌ها

در این پژوهش ۲۵ دختر نوجوان با دامنه سنی ۱۴ تا ۱۸ سال شرکت نمودند. دامنه تحصیلات از پایه هشتم تا دوازدهم بود. فرایند مصاحبه تا حصول اشباع ادامه یافت. در مصاحبه یازدهم اطلاعات و یافته جدیدی حاصل نشد و تکرار

مطالب قبل بود لذا جهت حصول اطمینان خاطر بیشتر یک مصاحبه‌ی تأییدی در ادامه صورت گرفت، در مجموع ۱۲ مصاحبه کدگذاری شد. تحلیل یافته‌ها با استفاده از مراحل هفت گانه کلاسیکی انجام شد. در نتیجه تحلیل مصاحبه‌های انجام شده ۸ مقوله اصلی شامل پذیرش خود، زندگی هدفمند، خودمختاری، تسلط بر محیط، رشد فردی، روابط مثبت با دیگران، اعتماد و حمایت، ۲۱ مقوله فرعی مشخص شد.

جدول ۱. مقوله‌های اصلی و فرعی شناسایی شده

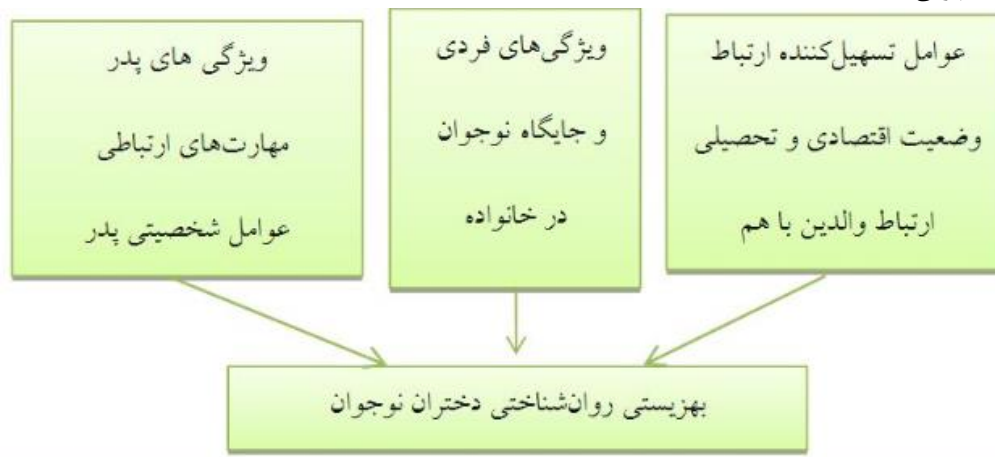
ابعاد	مقوله اصلی	مقوله فرعی
	پذیرش خود	پذیرش جنبه‌های مختلف خود پذیرش تجربه‌های گذشته
	زندگی هدفمند	داشتن هدف داشتن برنامه ریزی مهارت بازنگری مسیر
فردی	خودمختاری	آزادی احساس استقلال اثرگذاری در زندگی نقش فعال در رفتارها
	تسلط بر محیط	کنترل فعالیت‌های بیرونی بهره‌وری از فرصت‌ها
	رشد فردی	داشتن تجربه‌های جدید داشتن استعدادها بالقوه
	روابط مثبت با دیگران	احساس رضایت احساس صمیمیت و نزدیکی درک اهمیت ارتباطات
اجتماعی/ خانوادگی	اعتماد	اعتماد نوجوان به توانمندی‌های خود باور مثبت والد به نوجوان
	حمایت	حمایت عاطفی حمایت عملی حمایت اطلاعاتی و دانشی

مدل مفهومی

ارائه‌ی مدل نظری در روش پژوهش کیفی از طریق انتخاب و توجه به یک یا چند مقوله‌ی محوری و بیان رابطه بین مقوله‌های کشف‌شده در مطالعه انجام می‌شود. منابع پژوهشگر برای ارائه‌ی مدل نظری بررسی پیشینه‌ی علمی، نتایج حاصل از بخش کیفی و ذهنیت خود پژوهشگر بر اساس تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده می‌باشد. مبنای اولویت‌بندی مقوله‌ها و به‌تبع آن انتخاب شاخص‌های اصلی، شکل‌دهنده‌ی زیربنای تبیین نظری متأثر از منابع مذکور، به‌ویژه ذهنیت پژوهشگر بر اساس یافته‌ها می‌باشد، از این‌رو، از یافته‌های کیفی پژوهش حاضر می‌توان مدل نظری متفاوت درباره نقش پدر بر بهزیستی روان‌شناختی دختران نوجوان استخراج کرد. بنابراین هدف اصلی اکتشاف مدل است و نه تأیید آن و درعین‌حال مدل حاضر می‌تواند مسیرها و پارامترهای متعددی داشته باشد (Strauss, & Curbin, 2013). بر اساس این مدل نظری، عوامل تسهیل‌کننده‌ی ارتباط، وضعیت اقتصادی و تحصیلی، ارتباط والدین با هم، ویژگی‌های فردی و جایگاه نوجوان در

خانواده، ویژگی‌ها، مهارت‌های ارتباطی و عوامل شخصیتی پدر، در بهزیستی روان‌شناختی دختران نوجوان اثرگذار محسوب می‌شوند.

شکل ۱. مدل مفهومی

بحث و نتیجه‌گیری

طبق بررسی انجام شده عوامل فردی شامل پذیرش جنبه‌های مختلف خود، پذیرش تجربه‌های گذشته، داشتن هدف و برنامه‌ریزی، مهارت بازنگری مسیر، آزادی، احساس استقلال، اثرگذاری در زندگی، نقش فعال در رفتارها، کنترل فعالیت‌های بیرونی، بهره‌وری از فرصت‌ها، داشتن تجربه‌های جدید، داشتن استعدادها بالقوه و عوامل اجتماعی- خانوادگی شامل احساس رضایت، احساس صمیمیت و نزدیکی، درک اهمیت ارتباطات، اعتماد نوجوان به توانمندی‌های خود، باور مثبت والد به نوجوان، حمایت عاطفی، حمایت عملی، حمایت اطلاعاتی و دانشی در بهزیستی روانی دختران نوجوان اثرگذار است. این یافته‌ها با نتایج مطالعات (Baydev, 1998; Greenspan 1994; Dick & Bronson, 2005) و امیدوار طهرانی و خانی، (۱۳۹۴) همسو بوده است. نقش پدر در بهزیستی روانی دختران نوجوان بسیار مهم است. حضور فعال و مؤثر پدر، ارتباط نزدیک و سالم با دختران نوجوان و ارائه حمایت عاطفی و معنوی، تشویق و خود کشف، تعیین انگیزه و هدف‌های زندگی و ارائه الگوهای مثبت، می‌تواند به بهبود و حفظ بهزیستی روانی آن‌ها کمک کند. پدر، به‌عنوان یک فرد مهم در خانواده و محوریت آن، می‌تواند تأثیر قابل توجهی در رشد و توسعه روانی دختران نوجوان داشته باشد. حضور فعال و مؤثر پدر در زندگی دختران نوجوان می‌تواند به‌عنوان یک منبع حمایت عاطفی و معنوی برای آن‌ها عمل کند. پدران می‌توانند با ارائه حمایت و تشویق به دختران نوجوان، احساس ارزشمندی و اعتماد به نفس آن‌ها را تقویت کنند. علاوه بر این، پدران می‌توانند به‌عنوان الگوهای مثبت برای رفتارها و تصمیم‌گیری‌های دختران نوجوان عمل کنند. ارائه مدل‌های مثبت و سازنده برای رفتارها و انتخاب‌ها، می‌تواند به آن‌ها کمک کند تا به تصمیم‌گیری‌های بهتری در مواجهه با چالش‌های زندگی برسند. همچنین، پدران می‌توانند در تعیین انگیزه و هدف‌های زندگی دختران نوجوان نقش مهمی ایفا کنند. ارائه هدف‌های مشترک و انگیزه برای رسیدن به آن‌ها، می‌تواند به دختران نوجوان کمک کند تا از روند رشد و توسعه شخصی خود لذت ببرند و از زندگی رضایت داشته باشند.

پدران با حضور و فعالیت‌های خود می‌توانند به رشد و توسعه روانی دختران نوجوان کمک کنند و زمینه‌های مختلفی را برای آن‌ها فراهم کنند. یکی از نقش‌های مهم پدر در بهزیستی روانی دختران نوجوان، ایجاد ارتباط و ارزش‌گذاری است. پدران می‌توانند با برقراری ارتباط نزدیک و صمیمی با دختران نوجوان، آن‌ها را تشویق کنند و از سعی و پیشرفت‌هایشان حمایت کنند. همچنین ارزش‌گذاری از دختران نوجوان و قدردانی از توانایی‌ها و مهارت‌های آن‌ها نیز می‌تواند به افزایش اعتماد به نفس آن‌ها و بهبود روحیه و وضعیت روانی آن‌ها کمک کند. پدران می‌توانند نمونه‌های قوی و الگویی برای دختران

نوجوان باشند. با ارائه مدل‌های مثبت و الهام‌بخش برای دختران، به تقویت اعتمادبه‌نفس، اراده و انگیزه آن‌ها کمک کنند. همچنین با ایجاد فضایی امن و پذیرا برای بیان احساسات و نیازهای دختران نوجوان، می‌توانند به توانایی آن‌ها در مدیریت احساسات و ارتباطات مؤثر کمک کنند. در رابطه با اجتماع، پدر به‌عنوان حلقه اتصال جامعه با خانه و مسئول تنظیم این ارتباط، مهم‌ترین نقش را در آماده‌سازی و چگونگی ورود کودک به صحنه اجتماع دارد، به‌طوری‌که هرچه کودک از سنین خردسالی فاصله می‌گیرد این نقش پررنگ‌تر می‌شود. پدران با ارائه‌ی حمایت و راهنمایی به دختران نوجوان در تصمیم‌گیری‌های مهم زندگی، می‌توانند به بهبود توانایی‌های تصمیم‌گیری و حل مسئله‌ی آن‌ها کمک کنند و با ارائه‌ی اطلاعات و مشاوره‌های لازم، به دختران نوجوان در انتخاب مسیرهای مناسب و توسعه مهارت‌های ضروری برای زندگی کمک کنند. با حضور فعال و مؤثر پدران، دختران نوجوان می‌توانند به رشد و توسعه روانی خود بپردازند و به افراد قوی و مؤثری در جامعه تبدیل شوند. تصمیم‌گیری‌های دیگر بر بهزیستی روان‌شناختی که در این مطالعه شناسایی نشده، با محدودیت مواجه است و لازم است تصمیم‌پذیری با احتیاط انجام شود. جهت تحقیقات آتی پیشنهاد می‌شود نقش مادر و سایر اعضای خانواده بر بهزیستی روان‌شناختی نوجوانان (دختر/پسر) مطالعه و همچنین به بررسی نقش پدر در بهزیستی روان‌شناختی پسران نوجوان پرداخته شود.

سیاسگزاری

بدین‌وسیله مراتب قدردانی و سپاس خود را از مشارکت‌کنندگان اعلام می‌داریم.

منابع

- احدی، حسن و جمهری، فرهاد. (۱۳۸۵). روانشناسی رشد ۲. نوجوانی، جوانی، میانسالی، پیری. تهران: پردیس.
- امیدوار طهرانی، آسیه و خانی، محمدحسین. (۱۳۹۴). تحلیل کانونی رابطه‌ی بین والدگری پدر و استقلال عاطفی فرزند. مجله‌ی فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۶(۲۲)، ۱۰۴-۸۷.
- ضرب استجابی، معصومه؛ برماس، حامد و بهرامی، هادی. (۱۳۹۲). رابطه سبک‌های تفکر با رضایت زناشویی و بهزیستی روان‌شناختی در دانشجویان، فصلنامه‌ی مطالعات روان‌شناختی، ۹(۲)، ۱۳-۱۰۱۳۰.
- سفیدی، فاطمه و فرزاد، ولی‌اله. (۱۳۹۱). رواسازی آزمون بهزیستی روان‌شناختی ریف در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قزوین. مجله‌ی علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین، ۱۶(۱)، ۷۱-۶۵.
- سلیمانی، اسماعیل و حبیبی، یعقوب. (۱۳۹۳). ارتباط تنظیم هیجان و تاب‌آوری با بهزیستی روان‌شناختی در دانش‌آموزان. مجله‌ی روانشناسی مدرسه، ۳(۴)، ۷۲-۵۱.
- فؤادی، طیبیه. (۱۳۹۳). رابطه ساده و چندگانه سبک‌های فرزندپروری، راهبردهای مقابله‌ای، تاب‌آوری و خودکارآمدی با بهزیستی روان‌شناختی در دانش‌آموزان دختر پایه اول دبیرستان‌های شهر اهواز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- کوهستانی، حمیدرضا؛ روزبهانی، نسرین و باغچقی، نیره. (۱۳۸۸). تجارب بلوغ در نوجوانان پسر: یک مطالعه کیفی. مجله‌ی دانشکده پرستاری و مامایی، ۲۲(۵۷)، ۶۵-۵۳.

Adams, P., Milner, J., & Sharaf, A. (1985). Psychology of fatherless children. Translated by Khosrow Bagheri, and Mohammad Attaran. First Edition. *Tehran: Tarbiat Publications.*

Bohlin, G., Hagekull, B., & Rydell, A.M. (2000). Attachment and social functioning: A longitudinal study from infancy to middle childhood. *Social Development*, 9, 24-39.

- Baydev, V. (1988). Effect of parental separation and reentry into union on the emotional well-being of children, *Journal of Marriage and Family*, 50, 967-987.
- Cabaniss, D. L., Cherry, S., Douglas, C. J., Graver, R. L., & Schwartz, A. R. (2013). *Psychodynamic formulation*. John Wiley & Sons.
- Diener, M. L., Magelsdorf, S. C., Mchale, J. L., & Frosch, C. (2010). Infants behavior strategies for emotion regulation with fathers and mothers: Associations with emotional expressions and attachment quality. *Infancy*, 3(2), 153-174.
- Dick, G. L., & Bronson, D. (2005). Adult men's self-esteem: The relationship with the father. *Families in society*, 86(4), 580-588.
- Donaldson, A. E., Gordon, M. S., Melvin, G. A., Barton, D. A., & Fitzgerald, P. B. (2014). Addressing the needs of adolescents with treatment resistant depressive disorders: A systematic review of rTMS. *Brain Stimulation*, 7(1), 7-12.
- Dumont, C., & Paquette, D. (2013). What about the child's tie to the father? A new insight into fathering, father-child attachment, children's socio-emotional development and the activation relationship theory. *Early Child Development and Care*, 183(3-4), 430-446.
- Flouri, E. (2005). *Fathering and child outcomes*. New York: John Wiley & Sons.
- Gao, D., Liu, J., Xu, L., Mesman, J., & Gee, M.V. (2022). Early Adolescent Social Anxiety: Differential Associations for Fathers' and Mothers' Psychologically Controlling and Autonomy-Supportive Parenting. *Journal of Youth and Adolescence*, 51:1858-1871.
- Greenspan, S. I. (1994). The second other: the role of the father in early personality formation and the dyadic-phallic phase of development. In S. H. Cath, A. R. Gurwitt, J. M. Ross (Eds.), *Father and child: Developmental and clinical Perspectives*. Psychology press. 123-138.
- Majdandzic, M., Vente, W., Colonnese, C., & Bögels, S. (2018). Fathers' challenging parenting behavior predicts less subsequent anxiety symptoms in early childhood. *Journal of Behaviour Research and Therapy*, 109, 18-28.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.
- Ryff, C. D., & Keyes, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited, *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719-727.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1990). *Fundamentals of qualitative research; techniques and stages of field theory production*. London: Sage Publications.
- Wood, A., & Joseph, S. (2010). The absence of positive psychological (eudemonic) well-being as a risk factor for depression: A ten year cohort study. *Journal Affect Disord*; 122, 213-217.